

DIVISIÓ TERRITORIAL DE CATALUNYA

Document elaborat per la Comissió de Territori, Urbanisme i Medi Ambient

abril 2005

DIVISIÓ TERRITORIAL DE CATALUNYA

Les vegueries seran les unitats bàsiques de planificació i organització territorial i responen a un model de “substitució gradual de les demarcacions provincials actuals”. Totes tindran la seva delegació de la Generalitat, la punta de llança de la descentralització administrativa i, a un nivell inferior, es mantindrà l'organització per comarques i municipis.

El Govern de la Generalitat proposa una reforma del model territorial de Catalunya que ha de servir per implantar les vegueries, redefinir el mapa comarcal i el paper dels diversos ens locals en la nova organització. El Govern proposa la divisió de Catalunya en set vegueries; Alt Pirineu i Aran, Barcelona, Camp de Tarragona, Catalunya Central, Girona, Lleida i Terres de l'Ebre.

En la nova divisió territorial de Catalunya cadascuna d'aquestes set vegueries ha de comptar, amb el seu pla territorial parcial. La filosofia d'aquests nous plans territorials es basarà en “un canvi de tendència decreixent en l'ocupació del territori”, un “model territorial en malla” basat en ciutats compactes unides per una xarxa ferroviària potent i mantenint els espais verges intermedis. En la planificació hi jugarà un paper clau el transport públic.

PRECEDENTS HISTÒRICS

La divisió territorial de Catalunya té nombrosos precedents. Els que expliquen la situació actual es remunten almenys a 1833, quan a Espanya es creen 49 províncies (50 a partir de 1927). Per al cas de Catalunya es fixaven les quatre actuals províncies. Des d'abans del segle XII Catalunya es dividia en vegueries.

Històricament, el Penedès abastava des de l'Arc de Barà al pont del Diable, i des de la serra d'Ancosa a la Mediterrània, és a dir, l'Alt i el Baix Penedès, el Garraf, la part meridional de l'Anoia i les parts orientals del Tarragonès i de l'Alt Camp.

Les arrels històriques es remunten al segle XIV amb la “Vegueria de Vilafranca” i que, tot i les retallades successives que ha patit el territori, no ha estat fins la divisió del 1833 que s'inicia el procés d'esquarterament. Malgrat tot, el Penedès ha constituït des del segle XIV una unitat geogràfica, social i econòmica.

1833: La Vegueria de Tarragona perd Vilanova, Vilafranca i Sitges (l'Alt Penedès i el Garraf). Catalunya va ser dividida en 32 partits judicials, que més endavant serien 35. Desapareixen per complert les divisions en vegueries i sotsvegueries.

1914: Prat de la Riba estableix alguns serveis sobre la base comarcal. Un projecte que no va quallar demanava el buidat de les Diputacions.

1932-36: Durant la 2ª República, el debat sobre la divisió territorial va ser molt ampli, efectuant-se diversos estudis, destacant l'aportació del reusenc Josep Iglésies. El 1932 la promulgació de l'estatut facultava al Principat a crear la seva divisió territorial. La divisió es va aprovar a partir dels estudis fets per la ponència creada ad hoc el 1932, formada, entre altres, per Pau Vila, Antoni Rovira i Virgili, Josep Iglésies. El 31 de desembre de 1933, els governadors civils deixaven d'actuar. S'imposa la necessitat d'una divisió comarcal del país.

1936: El 27 d'agost, la Generalitat aprova per un decret del Conseller d'Economia Josep Terradelles la nova divisió territorial de Catalunya. Desapareixen les províncies, es creen 38 comarques i 9 regions o vegueries (Reus, Tarragona, Tortosa, Manresa, Barcelona, Vic, Girona, Tremp i Lleida) –l'antiga denominació "vegueries", recuperada a l'inici de la 2ª república– és substituïda per la de "regions". El novembre d'aquest any apareix el mapa de la nova divisió territorial de Catalunya.

Després de la guerra civil la dictadura franquista torna a crear les províncies, a tot l'estat Espanyol i el territori queda dividit en províncies i comarques.

DIVISIÓ TERRITORIAL ADMINISTRATIVA DE CATALUNYA

La nova distribució afectarà a altres qüestions del país de manera favorable i desfavorable. Canviar les províncies pot significar que s'hagi de canviar també la llei electoral, ja que funciona pel sistema provincial. L'any 1978, la constitució Espanyola, al definir la província com una entitat local amb personalitat Jurídica pròpia, no facilita la possibilitat de modificar la divisió territorial Catalana, encara que tinguem una organització pròpia, tindrem una divisió provincial interposada.

Per altra banda, molts dels tràmits burocràtics, se situaran a les noves capitals, cosa que farà més fàcil l'accés i la tramitació per una àmplia part de la població.

La desigualtat territorial a Catalunya presenta dues imatges molt clares; per una banda hi ha les perifèries metropolitanes, especialment a l'àrea metropolitana de Barcelona, per altra banda, els territoris més perifèrics, les comarques que configuren l'àrea més interior de Catalunya.

Pensem que la millor integració del Garraf a la nova divisió territorial de Catalunya en vegueries passa per recuperar **la unitat històrica del nostre territori** i que en reconegui la identitat creant una vegueria pròpia.

Una vegueria pròpia no és tant sols **desitjable**, sinó també perfectament **possible**, amb una superfície d'uns 2.000 km² i una població actual d'unes 400.000 persones. Però, a més, també és **necessària** perquè equilibraria el territori i la població del país, i respectaria una zona agrícola, marítima i natural entres les dues grans àrees metropolitanes de Barcelona i Tarragona.

Penedès Històric	Dades 2004	
	Hab.	Sup.
Anoia	101.748	866,3
Alt Penedès	89.444	592,8
Garraf	122.229	185,3
Baix Penedès	73.665	296,2
Totals	387.086	1.940,6

Els sectors de la vinya i del vi, el turisme, la pesca, la indústria han de continuar sent un dels **motors del nostre territori**, i que una vegueria pròpia crearia i recolzaria estratègies que ens enfortirien.

La recuperació d'una vegueria pròpia comportaria per a tot aquest territori **millors** molt importants:

- *Refermaria* la nostra **capacitat de decisió** a l'hora de definir les grans línies estratègiques del nostre territori, que, per la situació geogràfica que té, pateix les pressions metropolitanes.
- *Permetria* **gestionar millor els serveis públics i les infraestructures**, així com l'ús dels recursos públics en general, en apropar la gestió a la ciutadania.
- **Ens donaria força i sobirania** a l'hora de participar en les decisions de futur del país, ja que disposaríem d'una veu pròpia i deixariem de ser un mer receptacle de decisions preses en instàncies foranes.
- *Reforçaria* **els llaços socials i culturals** que han anat forjant la nostra identitat, contribuint a una **millor qualitat de vida**.

Si malgrat el que hem platejat el Govern de la Generalitat vol adaptar el mapa administratiu del país, mitjançant l'establiment divisió territorial en set vegueries, i poder equilibrar i vertebrar el territori amb un reforçament de la institució de govern local de les

vegueries per permetre una descentralització que vagi més enllà de la simple desconcentració.

El que si és totalment clar és que **el Garraf no pot estar a la Vegueria de Barcelona** o a l'àrea Metropolitana pels següents motius.

La Vegueria que correspon a Barcelona o Area Metropolitana com està distribuïda a la proposta té: **4.673.648 habitants** l'any 2004 .

Ciutats superiors a 40.000 habitants i alguna de similar.

Barcelona	1.578.546
L'Hospitalet de Llobregat	250.536
Badalona	214.874
Sabadell	193.338
Terrassa	189.212
Santa Coloma de Gramenet.	116.503
Mataró.	114.114
Sant Boi de Llobregat	80.636
Sant Cugat del Vallès	65.061
Prat del Llobregat	63.148
Viladecans	60.033
Vilanova i la Geltrú	59.409
Granollers	56.456
Cerdanyola del Vallès	56.065
Castelldefels	53.964
Mollet del Vallès	50.691
Gavà	43.242
Sant Feliu del Llobregat	41.954
Vilafranca del Penedès	34.409
Martorell	25.010
Esparraguera	20.163

Totes aquestes Ciutats tindran més pes específic que Vilanova ja que la majoria tenen més habitants que nosaltres.

Per Comarques actuals també estem amb desavantatge.

El Garraf	122.229.-	Habitants l'any 2004
Comarques Barceloneses	2.193.380.-	“
Baix Llobregat	741.024.-	“
Alt Penedès	89.444.-	“
Vallès Oriental	350.566.-	“
Vallès Occidental	790.432.-	“
Maresme	386.573.-	“

El Garraf i l'Alt Penedès amb aquesta Vegueria seriem com la Ventafocs de l'àrea Metropolitana.

També som les més llunyanes del centre de decisió, que com serà natural és Barcelona i coneixem perfectament la llunyania que separa la majoria de vegades Barcelona de Vilanova, en tots els aspectes.

Així doncs si la proposta del Govern de la Generalitat es manté en la divisió en 7 Vegueries el més favorable per la comarca del Garraf seria la proposta de divisió territorial del Govern de la Generalitat de Catalunya del 1936, que no es va portar a la pràctica per raons obvies, incloïa en la Vegueria de Tarragona les comarques del Garraf i Alt Penedès, tal com estava abans de l'any 1833.

La Vegueria CAMP DE TARRAGONA, com està distribuïda a la proposta té **505.351, habitants l'any 2004.**

Degut al pes específic propi de la Vegueria no podem posar com ciutats importants amb habitants el llistó de 40.000 habitants, que només dues la superen, Tarragona i Reus.

Per Comarques la Vegueria Camp de Tarragona és la més interessant pel pes específic similar a les Comarques del Garraf i Penedès.

Habitants any 2004

Tarragonès	202.662
Baix Penedès	73.665
Alt Camp	38.824
Conca de Barbera	19.589
Priorat	9.521
Baix Camp	161.090
TOTAL	505.351

No sols pel pes específic dels habitants.
Existeixen altres raons econòmiques:

ESTABLIMENT D'EMPRESES (1994-2002)

	Indústria	Construcció	Comerç	Serveis
Alt Penedès	14'1	19'20	17'3	38'7
Garraf	5'5	18'4	19'7	40'6
Priorat	15'8	23'0	18'5	36'5
Baix Camp	7'2	16'1	21'0	43'7
Tarragonès	5'0	14'4	21'1	45'4
C. Barberà	16'4	16'8	19'2	38'2
Alt Camp	14'2	16'6	19'0	39'4
Baix Penedès	6'7	28'9	17'8	38'7

No existeixen grans diferències en general a la implantació per zona de creació de riquesa. Les empreses sobre Turisme estan incloses en el capítol de serveis. Aquestes dades estan tretes de l'Institut d'Estadística de Catalunya.

Si les Comarques del Garraf i Alt Penedès entressin a la Vegueria del Camp de Tarragona aquesta tindria el següents habitants:

Camp de Tarragona	505.351
Garraf	122.229
Alt Penedès	89.444
Total	717.024

Les ciutats de més pes específic juntament amb les de la comarca del Garraf serien:

Tarragona	123.584
Reus	96.642
Vilanova i la Geltrú	59.409
Vilafranca del Penedès	34.409
El Vendrell	28.147
Sant Pere de Ribes	25.280
Cambrils	24.604
Sitges	23.172
Valls	22.237
Cubelles	9.549
Montblanc	6.479
Canyelles	2.808
Falset	2.627
Olivella	2.011

Seixanta-nou anys més tard tenim l'oportunitat de retornar als orígens del que va ser Catalunya en èpoques anteriors. El Garraf i l'Alt Penedès varen ser segregades del Camp de Tarragona i ajuntades a la província de Barcelona.

Ara podem retornar a aquella vegueria de Tarragona, establerta per decret de la Generalitat l'any 1936, i que aleshores va gaudir de grans lloances. Ara podem possibilitar, que tots els ciutadans que resideixen a la comarca del Garraf, amb la seva voluntat d'integrar-se a la vegueria del Camp de Tarragona, un canvi de la divisió territorial que la dictadura franquista no va permetre portar a terme. És per aquesta raó que hauríem de començar a ser més conseqüents amb el nostre passat, present i futur.

Des de Barcelona s'ha de mirar quines han estat, des de sempre, les relacions entre els pobles i les persones. No n'hi ha prou amb la lògica de la capital. La lògica la fan les persones i els pobles amb les seves relacions humanes i quotidianes de serveis, comerç i indústria, i és el temps i la història els que ens ho demostren.

Només cal mirar la composició de les poblacions sobre el terreny, les relacions humanes, les migracions entre pobles de les comarques, els serveis compartits, les comunicacions que els uneixen, els mitjans... mentre que sovint es parla del centralisme polític de Madrid, "ningú no parla" del centralisme de Barcelona al nostre País.

En aquest tema de la capitalitat, Barcelona hauria d'escoltar i d'estudiar la història de cada poble i de cada comarca; quines han estat les relacions naturals dels pobles en la seva trajectòria històrica i s'adonaria que la gent dels pobles raona d'una manera més lògica segons la seva manera de viure i relacionar-se. Des d'aquesta perspectiva, Barcelona s'adonaria que tot plegat és més fàcil si es mira des de les comarques afectades que des d'un despatx.

Si partim de la base de què la nova divisió territorial de Catalunya ha de vertebrar el territori de forma que es busqui un equilibri entre les vegueries i la descentralització territorial administrativa de la Generalitat, la divisió que es proposa des del govern de la Generalitat crea una macrovegueria, Barcelona, en la que s'ubiquen el 60 % de la població i la majoria dels recursos que generen el país: Pel que, pensem, que a l'hora que el Govern de la Generalitat atorgui ajudes o subvencioni, amb mitjans econòmics, les vegueries, la vegueria de Barcelona en tenir més pes s'emportarà la part més gran o important. En canvi la comarca del Garraf, inclosa en aquesta vegueria, en ser la més petita i, al mateix moment, ser una comarca perifèrica de la zona d'influència de la capital restaríem com el cul de sac de la vegueria de Barcelona.

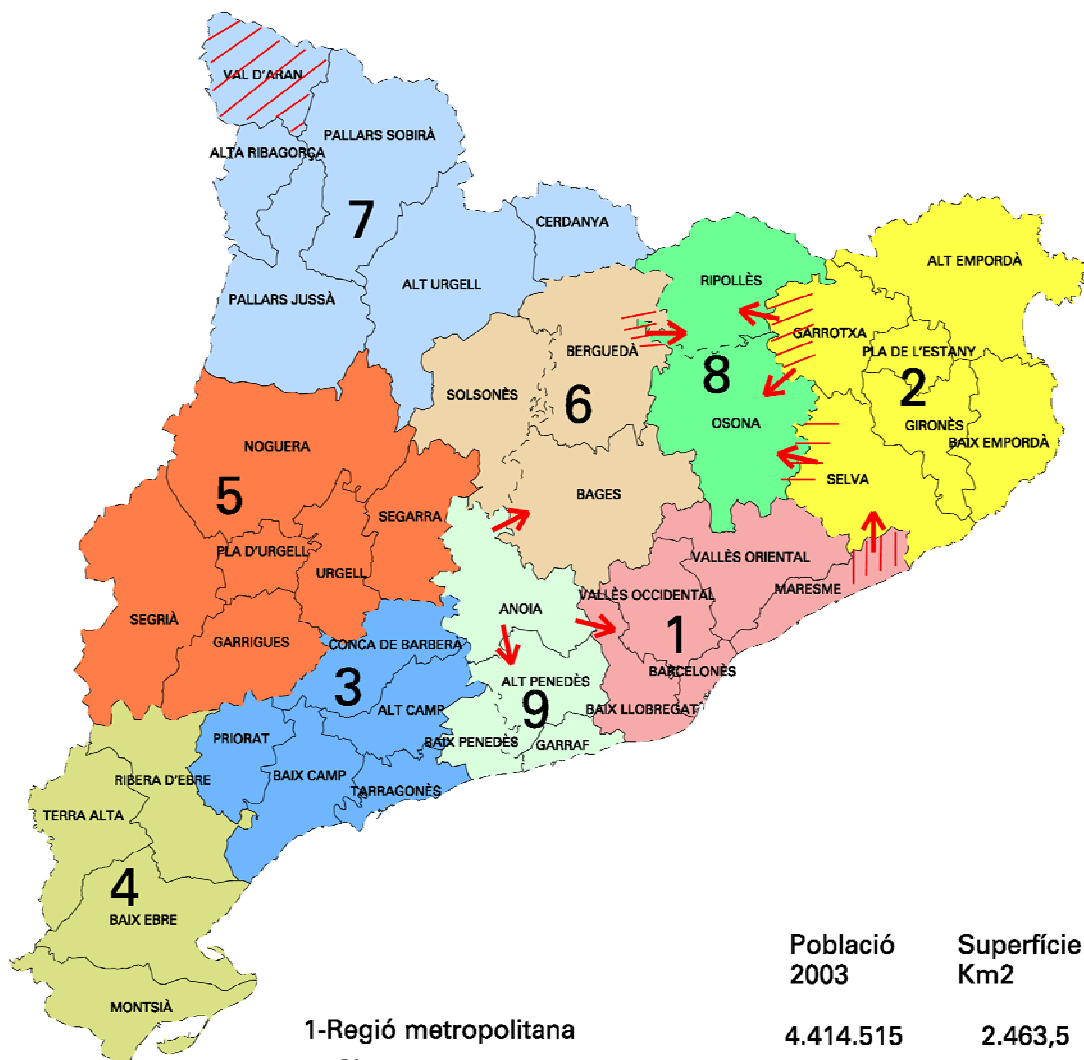
Per tot el manifestat anteriorment, i vist des del punt de vista del retorn als inicis històrics de la divisió territorial de Catalunya en vegueries, a la comarca del Garraf no li sedueix formar part de la vegueria de Barcelona, tal com estem avui dia, ja que hauríem de renunciar a la nostra identitat històrica . En canvi és molt més important i entusiasmador la seva adscripció a una vegueria pròpia o a la vegueria del Camp de Tarragona.

Formar part d'una vegueria en la que, històricament tant l'Alt Penedès com el Garraf ja en formaven part i que varen ser segregats l'any 1833, la nostra comarca actuaria con un element integrador important tant en els aspectes socioculturals com econòmics-administratius de totes les comarques que formen part de la vegueria del Camp de Tarragona i amés ajudaria a una millor compensació i reequilibrament del territori del nostre País.

Els aspectes positius que s'obtidrien amb l'adscripció de la comarca del Garraf a la vegueria del Camp de Tarragona serien:

- Un equilibri demogràfic major.
- Una major agilitat i celeritat amb els tràmits administratius.
- Una major promoció turística, inclusió de la costa del Garraf a la Costa Dorada.
- Seriem la 3a comarca i la 3a capital de comarca, amb importància, de la vegueria.
- El Garraf en tenir un major pes específic dins de les comarques que conformen la vegueria. Tindríem un major poder de decisió i més influència.
- Potenciació del sector agrícola.
- Potenciació del sector pesquer i marítim.

Proposta de 9 vegueries

- 1-Regió metropolitana
- 2- Girona
- 3- Camp de Tarragona
- 4- Terres de l'Ebre
- 5- Lleida o Ponent
- 6- Comarques centrals
- 7- Alt pirineu - Aran
- 8- Alt Ter
- 9- Penedès històric

	Població 2003	Superfície Km2
1-Regió metropolitana	4.414.515	2.463,5
2- Girona	580.668	4.627,9
3- Camp de Tarragona	419.179	2.702,8
4- Terres de l'Ebre	165.887	3.308,8
5- Lleida o Ponent	311.254	5.586,0
6- Comarques centrals	212.563	3.485,2
7- Alt pirineu - Aran	66.665	5.775,6
8- Alt Ter	162.009	2.216,3
9- Penedès històric	371.406	1.940,6

Proposta de la Generalitat de 7 vegueries

Proposta de 7 vegueries amb el Garraf i l'Alt Penedès incorporats a la vegueria de Tarragona

